

Hun utfordrer religiøs vold og tvang med film og gateteater

Den pakistanske aktivisten Wagma Feroz får
drapstrusler. Hedres med Stefanuprisen 2022.
Side 12-15

Irak: I møte med IS forstod Tom Holland korsets betydning for kristen tro **4**

Irak: Folkemordet mot jesidiene tar ikke slutt **8** | Syria: Barn får nytt håp **20**

Eivor Oftestad: I Russland byttet kirken ut sannhet med løgn og støtter makten og krigen **16**

Det kjennes som om verden er mørkere enn vi kan huske. Men hva gjør man når mørket byr lyset opp til kamp?

Emanuel Youkhana og kollega Sura Jamil Hanna i en leir for fordrevne jesidier etter folkemordet utført av IS. Foto: Pål Brenne

Velsignelse til de maktesløse

■ **Man kan velge** å sette seg ned og gi opp. Eller man kan prøve å gjøre noe godt fra sitt lille hjørne av verden. Det finnes så mange som gjør det.

Jeg tenker på folk i min egen kirke, på de som på mandagskveldene pakker kasser med mat og kjører ut til familier som trenger det i lokalmiljøet. Jeg tenker dem som stadig er å se med nye landsmenn. Jeg tenker på dem som hver torsdag møtes for å be for en bedre verden. Jeg tenker på dem som usynlig besøker de syke.

Og jeg tenker på vår venn i Irak, Emanuel, som i tillegg til å være prest, leder en hjelpeorganisasjon. Han sier: «Å holde på håp er den største utfordringen for oss alle i Irak. Vi kan holde preker og snakke fint om det, men når det kommer til stykket er det nesten umulig. Vi er nødt til å materialisere håpet».

Emanuel's kall er å gjøre håpet håndfast, gi det tak og vegger og arbeidsoppgaver. Det er så mange som gjør det de kan og låner styrke til en annen. Her er en velsignelse over disse – og en sendelse. ■

TEKST: JOSTEIN ØRUM, PREST OG FORFATTER

Gå i fred til dem som du møter.

Gå med glede i alt det du gjør.

Gå med trøst til din neste som gråter.

Gå med omsorg til alle som blør.

Må det åpne seg en vei,

og nåden bære deg.

Gå med fred til urolige hjerter.

Gå med varme til der det er kaldt.

Gå med lys til de mørkeste kroker.

Gå med nåde til den som har falt.

Må det åpne seg en vei,

og nåden bære deg.

Utgever:

Stefanusalliansen

Adresse: Trondheimsveien 137,
pb 6603 Rodeløkka,
0502 Oslo

post@stefanus.no

Telefon:

23 40 88 00

Ansv. redaktør: Johannes Morken
jm@stefanus.no**Redaksjon:**Marianne Haugerud
Birgitte Moe Olsen
Hilde Skaar Vollebæk**Forsidefoto:**

Gunnar Grønland

Design:

Tyde: Bendik Schøien

Trykk:

Kai Hansen Trykkeri

Opplag:

16 100

Gavekonto:

3000 14 57922

VIPPS:

19013

Stefanusalliansen er en misjons- og menneskerettsorganisasjon med et særskilt fokus på trosfrihet.

Synspunkter i artikler står for forfatteres og intervjuobjektors regning. Stefanusalliansens meninger kommer til uttrykk i artikler skrevet av staben.

Vi følger personopplysningsloven.

Magasinet kommer gratis sju ganger i året.
Bestill med SMS: MAGASIN til 2377 eller post@stefanus.no

Tilgjengelig som podkast. Kontakt KABB: kabb@kabb.no

www.stefanus.no
f/stefanusalliansen
@stefanusalliansen

SØK FREDEN

Midt i ein gruffull Ukraina-krig, som den russisk-ortodokse kyrkjeleiaren og mange prestar har støtta, kjem det fleire modige vitnesbyrd om motstand.

■ **Den 8. mai**, dagen før Vladimir Putin feira sigeren over Hitler med ein gigantisk militærparade, arresterte politiet i St. Petersburg den russisk-ortodokse presten Nikita Rezyukov utanfor Kazan-katedralen.

Presten bar, skriv Forum18 News Service, ein plakat med eit vers frå Salme 34: «Vend deg bort frå det vonde og gjer det gode. Søk fred og jag etter han!» For president Putins politi var dette kriminelt. Rezyukovz vart sikta for «å diskreditera (...) dei væpna styrkane».

Eit fredsvers frå Salme 34

Presten Nikolay Platonov frå Chelyabinsk var ein av dei prestane som i mars signerte eit opprop mot krigen. Platonov la ut ein YouTube-video som kritiserte patriark Kirill for å ha «velsigna krigen i Ukraina». Platonov fortel at bispedømmet hans har lagt press på kyrkjelydane for å få dei til å samla inn pengar til hæren. «Eg seier dette til dei som framleis kan sjå og høyra og som framleis har samvit: Spring, spring! Ein gal mann (...) sit ved makta og vil behalda makta for ein kvar pris.»

Nina Belyayeva er protestantisk kristen. Som medlem i kommunistpartiet vart ho

valt inn i kommunestyret i Semiluk sørvest i Russland, ikkje langt frå Donbass i Ukraina. I slutten av mars tok Belyayeva ordet. Ho kalla krigen eit krigsbrottsverk. Då andre representantar i sinne ropte at ho sette hæren i vanry, måtte Belyayeva gjenta:

«Ein kristen er ikkje ein som ber eit krossteikn. Ein kristen er ein som følgjer Kristus og som set Guds ord og Kristi autoritet mykje høgare enn autoriteten til presidenten. For ein kristen er Kristi autoritet viktigare enn meininga til patriarken.»

«Ein sann kristen»

Belyayeva er under kriminaletterforsking, sikta for offentleg å ha spreidd falsk informasjon om hæren. Til den uavhengige avisa Moscow Times forklarar Belyayeva at dersom ho ikkje sa i frå, var ho ikkje «ein sann kristen og eit sant menneske». Fordi ho risikerte fengsel, har ho flykta frå Russland.

Desse modige stemmene vågar å seia at ei kyrkje må reisa seg i protest når makta er på djevleske avvegar. Det er ei propagandaløgn

Det er ei propagandaløgn at Ukraina-krigen handlar om å gje tsaren det som tsarens er.

at Ukraina-krigen handlar om å gje tsaren det som tsarens er. Vi seier i staden med salmisten: «Vend deg bort frå det vonde og gjer det gode.» ■

■ **Johannes Morken**
Redaktør

I IRAK FORSTOD HAN KROSSEN

Då Tom Holland i Irak oppdaga at IS hadde krossfesta jesidiar, forstod han i sitt hjarta kva historia om Jesus på krossen handla om.

INTERVJU: JOHANNES MORKEN

På klosteret Mar Mattai møtte Tom Holland munken Yusuf, som var klar til å bli martyrt då IS nærma seg. Foto: Pål Brenne

■ – I Irak opna det seg ei eksistensiell gru, seier Tom Holland til Magasinet Stefanus. Den kjende britiske historikaren har skrivne ein serie bøker om Romarriket.

– For IS var krossen eit symbol på makt til å torturera og drepa dei svake, slik det var for romarane 2000 år tidlegare. I kristendomen er krossen derimot eit symbol på den svake sin triumf over dei mektige. Først i Irak forstod eg dette djupt i hjarta mitt, seier Holland.

Klar for martyriet

I 2016 drog Holland med den britiske TV-kanalen Channel 4 til Irak. Det var to år etter at IS starta bygginga av kalifatet med blodige angrep på minoritetar. Sjølv om IS nyleg var nedkjempa i områda Holland besøkte, var IS framleis ei farleg kraft.

Den første staden Tom Holland kom til, var klosteret Mar Mattai i Nord-Irak. Sidan 300-talet har klosteret klamra seg til fjellsida over Ninivesletta. Frå klosteret kunne Holland sjå landskapet der IS bygde kalifatet og sjå storbyen Mosul som IS overtok i juni i 2014. IS nådde aldri Mar Mattai fordi kurdiske styrkar stogga fleire IS-angrep på sletta like nedanfor klosteret.

I Mar Mattai møtte Holland munken Yusuf.

– Yusuf fortalde meg historia om den yngre broren som gifta seg og fekk familie. Yusuf som hadde valt å bli munk, følte seg litt arrogant i møte med broren som ikkje hadde overgitt livet sitt til Gud slik han sjølv hadde gjort. Men så vart broren drepen. Familien

” I Irak opna det seg ei eksistensiell gru for meg.

Tom Holland

hans hadde ingen til å ta seg av dei. Yusuf gjorde det. Han fortalde oss at dette var Guds måte å minna han på å ikkje vera arrogant fordi han var munk, fortel Holland.

I eit foredrag for Open Doors i London i 2021 sa Holland at aldri før har ei historie fått slik effekt på han som historia til Yusuf.

– Drapet på broren hans var berre ein del. I 2016 hadde munkane på Mar Mattai i to år

Denne gamle kyrkja i Sinjar vart knust av IS. Foto: Shutterstock

I boka «Dominion» forklarar Tom Holland kor avgjerande kraft kristendomen har vore for å skapa vestlege samfunn. Foto: Little Brown

vore klare til den dagen IS kunne koma opp fjellsida. Dei visste kva lagnaden deira ville vera, seier Holland. Til Magasinet Stefanus fortalde Yusuf sjølv i 2018 at han var klar til å bli martyr dersom IS nådde klosteret.

Folkemordet

Frå Mar Mattai drog Holland til Sinjar. Den sentrale byen for jesidiane i Irak vart okkupert av IS i august 2014, då IS drap tusenar. Få veker før TV-teamet kom, hadde kurdiske styrkar teke tilbake Sinjar. Byen låg framleis i ruinar. Holland såg restar av døde kroppar.

I Sinjar var det også ei kyrkje, bygt av overlevande frå folkemordet på armenarane. IS hadde brukt tungt utstyr for å knusa alteret.

– Men verre enn IS-forfølginga av kristne, var forfølginga av jesidiane. Medan kristne blei rekna som «eit folk av Boka», viste IS ingen toleranse med jesidiane. Dei vart ikkje berre sett på som heidningar, men som djeveldyrkarar. Kvinner og jenter ned til åtte år vart samla saman. Dei mest attraktive vart selde til sexslaveri. Dei andre vart skotne. Menn vart slakta. Mange vart krossfesta. Vi såg beinrestar, hår og klede i døds-sona mellom den kurdiske frontlina og IS-krigarane, fortel Holland. →

Holland blei skamfull

For ein som hadde studert Romarriket inngående, vart opplevinga sterk:

– Abstrakt hadde eg forstått at kvar gong romarane tok ein by, vart kvinner slavar og menn krossfesta. Det er sagt om Cæsar at han slakta ein million gallarar og gjorde ein million til slavar. I Sinjar vart eg skamfull over min manglande historiske empati. Og eg kjende skam over at eg ikkje hadde interessert meg for kva som hende etter Cæsar.

Då Tom Holland stod i Sinjar, innsåg han at menneske også i vår tid blir hengde på krossar og gjorde til kjøtstykke.

– Sett med romerske augo: Lidinga vart påført dei lågaste av dei låge. Slavar og rebellar vart krossfesta ikkje berre fordi det var ein gruffull smerte som varte i timevis, men også fordi lidinga var offentleg. Folk kunne håna den krossfesta medan fuglar flokka seg om krossen.

Holland seier at i Sinjar såg han at for IS var krossen det same som for romarane:

– Kroppen til ein krossfesta var for romarane ein reklameplakat for den retten og plikta dei meinte dei hadde til å utsetja folk som gjorde motstand for ufattelig smerte, seier han og legg til:

– Men for meg som har vakse opp i eit grunnleggjande kristent samfunn, er krossen eit symbol på at den makteslause sigrar over det maktapparatet som dømde. I alle åra eg har arbeidd med Romarriket, har eg forstått i hovudet mitt kva maktsymbol krossen var. Men eg hadde ikkje følt det djupt i hjarta mitt. Sinjar, byen der IS gjorde kvinner til slavar og krossfesta menn, opna for meg ei eksistensiell gru, seier Holland.

– Av alle ting er krossen blitt det mest kjende av alle symbol som nokon kultur har produsert. Eg innsåg i Sinjar dessutan at det er kulturelt betinga at krossen symboliserer at den svake triumferar over dei sterke.

Frå sjokk til bedøving

Holland fortel at i dei første hundreåra av kristendommen var det sjokkerande at ein som var guddommeleg, var blitt krossfest. Han les Paulus slik at Paulus følte seg flau over «ein slik galskap».

Først i Middelalderen vart krossen med den lidande Kristus eit sentralt symbol i kyrkjekunst og kristen truspraksis. Opp mot vår moderne tid blei så kulturen vår etter kvart bedøvd av historia slik at vi byrja å bruka krossen som eit smykke.

Men filosofen Friedrich Nietzsche (1844-1900) avskydde kristendomen «av den same grunnen som Paulus vart slått til jorda av den», ifølgje Holland.

– Han forakta den svake sin triumf over den sterke. Han meinte at alle kristne som var opptekne av å tena dei fattige, demonstrerte at kristendommen var blitt ein

I Sinjar vart eg skamfull over den mangelen på historisk empati som eg hadde vist.

Tom Holland

slavereligion. Nietzsche spådde at den dagen ville koma då terror og blod ville transformera alt, seier Holland.

Nazistane avskydde Jesu lære

Han legg til at Nietzsche ikkje kunne vita at fascismen ville veksa fram på 20- og 30-talet. Nazismen hata ikkje berre den institusjonelle kristendomen. Nazistane hata dei sentrale doktrinane, særleg at Jesus hadde døydd på krossen og stått opp igjen – for mann og kvinne, for slave og fri, for jøde og grekar, fordi alle hadde same verdi.

– Nazismen avviste dette totalt. Nazismen held fast på at jødar og grekarar er ulike. Nazismen dyrkar den sterke. Dei svake skal knusast.

I vest lever vi mindre i skuggen av krossen enn av Holocaust, meiner Holland. Hitler er ein tydelegare figur enn djevelen, holocaust ei sterkare forestelling enn helvete.

– Men dette viser ikkje at kristendomen blir svekka. Vi definerer nazismen som ondskap nettopp fordi våre standardar for godt og vondt er kristne. Nazismen sjokkerte oss fordi den trakka på 2000 års kristen lære.

Holland seier at dersom folk i Vesten skal bli rekristna, må dei bli minna på nytt om at verdiane og instinkta våre er djupt rotfesta i historia om Jesu død på krossen og oppstoda.

– Kristne må minna seg på kor rart det er det dei trur på. Dette manglar både i kyrkjer og i sekulær humanisme i vest, medan kristne andre stader i verda er viljuge til å lida og døy for denne historia. Eg måtte dra til Irak for å sjå dette mørket rett i andlet og verdsetja det. Der innsåg eg at nærast alle dei verdiane som eg har, er så sterkt prega av den kulturen eg lever i, seier Tom Holland.

«Våre verdiar er ikkje universelle»

– I norsk debatt får vi straks høyra at kristne ikkje må ta monopol på menneskerettar og demokrati?

– Det er kulturell arroganse. Europeisk og vestleg overherredøme dei siste to hundreåra har fått oss i vest til å tru at verdiane våre er universelle. Spørsmålet om menneskerettar er eit klassisk døme. Menneskerettar er like teologisk baserte som trua på at Jesu stod opp den

Dusinvis av jesidiar gravlagde på gravplassen i Sardashti-leiren i Sinjar. Foto: Shutterstock

tredje dagen. Men Vesten har hatt eit så sterkt kulturelt hegemoni at vi har fortrenkt dette. Når vestleg makt og kulturell autoritet no er på retrett, vil folk i Vesten oppdaga at verdiane våre er kulturelt betinga og ikkje absolutte.

– *Kven ber krossen i Ukraina? Patriark Kirill som forsvarar krigen, eller dei kristne som blir bomba?*

– For meg er det klart at dei som lid, ber krossen, svarar Holland.

– Men både det romerske, russiske, britiske og amerikanske imperiet har definert seg som kristne. Det har vore ei ibuande og undergravande side ved kristendomen at det sentrale symbolet for kristendomen i utgangspunktet var eit symbol for statleg makt. Det paradokset kjempar vi med. Men for meg står det klart at dei som lid under dei russiske soldatane, er dei som er på Kristi side i Ukraina.

Frå krosstog til Irak-krigen

– *Mine vener i Irak er fortvilte over krigen i Ukraina, men like fortvilte over USAs krig i Irak?*

– Det er forskjell på USAs krig i Irak og Russlands krig i Ukraina. Russlands krig er nakent nasjonalistisk. Ein

” Eg trur at når vestleg makt og kulturell autoritet no er på retrett, vil folk i Vesten oppdaga at verdiane våre er kulturelt betinga og ikkje absolutte.

Tom Hollan

av drivarane for USAs krig i Irak var olje. Men det ville vore meningslaust å nekta for at krigen også var djupt ideologisk, ein kamp for det gode mot det vonde. Igjen er vi ved paradokset. Krigen i Irak var kledd opp i menneskerettar, impulsen var djupt kristen. Dei to leiarane som var sterkast engasjerte for krigen, George W. Bush og Tony Blair, er begge djupt truande kristne.

– *Mine kristne vener i Irak meiner at dei to skada kristendommen?*

– Heilt sidan krosstoga har vi sett den vestlege følelsen av ansvar for å reinsa verda, tidvis med militær makt. Banda frå krosstoga er klare, svarar Holland. ■

‘FOLKEMORDET TEK IKKJE SLUTT’

– Folkemordet mot jesidiane tok ikkje slutt i 2014, seier lege Nagham Hasan i Irak.

TEKST: ELISA CHAVEZ, IRAK, OG JOHANNES MORKEN

Naghan Hasan kjemper for jesidiane som overlevde folkemordet. Foto: Dalia Naber

■ **Naghan Hasan** er sjølv jesidi og har brukt all tida sidan august 2014 på å hjelpa jesidikvinner og -barn som overlevde folkemordet.

– Vi treng meir støtte frå det internasjonale samfunnet for å gje håp, seier Hasan.

IS-krigarar angreip jesidiane på Sinjarfjellet i Nord-Irak i starten av august 2014. Meir enn 3000 vart drepne og over 6000 tekne til fange. Kvinner vart gjorde til sexslavar. Barn vart tvinga til å verta soldatar for dei svartkledde.

Meir enn 450 000 av dei 600 000 jesidiane i Irak blei fordrivne av IS. I Sinjar, hovudområdet for minoriteten, budde kring 400 000 før IS slo til. Dei jesidiane som ikkje vart drepne eller tekne til fange, flykta og søkte tilflukt der dei kunne, først og fremst i den sjølvstyrte kurdiske regionen i Nord-Irak. IS tok kontrollen over områda som jesidiane flykta frå.

Ruinar og militære angrep

Sjølv om IS her vart nedkjempa i 2016, er det mange stader svært vanskeleg å venda tilbake. Mange område ligg i ruinar, og området er prega av militære trefningar.

Den kurdiske PKK-militsen, som Tyrkia stemplar som terroristar, har basar her. Den tyrkiske hæren har dei siste månadane trappa opp angrepa mot PKK i Nord-Irak. I tillegg er det trefningar mellom den irakiske hæren og ein jesidi-milits, melder Al-Monitor.

Dei fleste offera er også her sivile. I 2021 skreiv New Statesman at 60 prosent av ofra for tyrkiske angrep sidan 2017, då våpenkvila mellom PKK og den tyrkiske hæren braut saman, var sivile.

I åra sidan IS blei nedkjempa, har knapt 30 prosent av jesidiane vendt heim. Ifølgje FN-statistikk har kring 120 000 av 400 000 prøvd å byggja oppatt nye liv der dei vart fordrivne frå.

Men tyrkiske angrep har gjort at heimvendinga i fjor gjekk dramatisk ned, melder The New Humanitarian. «Det einaste vi verkeleg er redde for, er den tyrkiske hæren. Alle her er redde for tyrkiske luftangrep», seier ein jesidi-mann i Sinjar.

Utan håp i leirar

Det siste halvåret i 2020 drog 38 000 heim. Men frå februar 2021 og til slutten av fjoråret drog mindre enn 5000 heim.

– Framleis lever godt over 250 000 jesidiar i leirar for internt fordrivne i Irak. Det store fleirtalet av jesidiar frå Sinjar bur framleis i leirar. Fleire hjelpeorganisasjonar har slutta å støtta jesidiane i leirar. Dei har meint at vi burde stengja leirane og senda folk heim. Men det kan vi ikkje. Det er ikkje trygt. Store område ligg i ruinar og er utan viktige tenester som trengst for at folk skal kunna klara seg, seier Naghan Hasan.

Ho opplever også at mange unge jesidiar ikkje ønskjer å dra heim til Sinjar. Dei ser inga framtid der.

Framleis lever godt over 250 000 jesidiar i leirar for internt fordrivne rundt om i Irak. Dei slit med å sjå håp.

Naghan Hasan

I leirane har legar som Hasan også kjempa mot pandemien, med liten sjanse til å få folk til å halda avstand som kunne hindra smitte.

Naghan Hasan har arbeidd for å berga overlevande jesidi-kvinner. Ho har også hjelpt gutar som i 2014 vart tvinga til å vera IS-krigarar.

– Dei var hjernevaska. Vi måtte senda fleire gutar og familiane deira til rehabilitering i Europa og Canada, der kunne hjernane deira bli endra, seier Hasan.

Islamsk lov tek religionen frå folk

Mange av jesidikvinnene som vart tvinga til sexslaveri, fekk barn med IS-krigarar. Hasan har møtt mange som reiste frå barna sine i Syria, dei orka ikkje ta med heim barn av menn som hadde drepne jesidiar.

– Men nokre av kvinnene aksepterte barna dei hadde fått, fortel Hasan.

Men dette er svært krevjande. Fordi irakisk lov er islamsk lov, blir barn med ukjent far automatisk registrerte som muslimar. Og sidan barnets religion er islam, vert religionen til mora også automatisk endra til islam. Dersom ho tidlegare hadde fått barn med ein jesidi-mann, får også desse barna endra sin religion til islam, fordi mora sin religion blei endra.

– Dette er islamsk lov, og den får vi ikkje endra, seier Hasan.

Naghan Hasan har vore med på etableringa av to senter for overlevande etter folkemordet. Her kjem ho som lege også tett på jesidikvinner og -menn som vel å ta sitt eige liv, og pårørande. Det har vore ein merkbar auke i sjølv-mord både blant kvinner og menn.

– Mange mista familien då IS angreip i 2014 og mista den som sikra dei eit levebrød. Fattigdomen er blitt forsterka under pandemien. Framleis er det 2700 sakna, seier Hasan.

Krev dom for folkemord

Ho meiner det internasjonale samfunnet i altfor liten grad har stilt opp for å hjelpa jesidiane på fote igjen.

– Det er diverre ikkje utsikt til at IS-krigarane vert stilte til ansvar slik at jesidiane får rettferd, seier Hasan, som fortel om funn av massegraver.

Ein tysk domstol dømde i november i fjor ein tidlegare IS-krigar for deltaking i folkemord mot jesidiane.

– Det var eit framsteg. Vi håpar at domstolar i fleire land dømmer folk for deltaking i folkemordet, seier Naghan Hasan. ■

Tenning av lys utanfor ei kyrkje i Erbil.

HJELPER BARN OG MØDRER ETTER IS

Deltakarane på workshop i Erbil drog ein av dagane til jesidi-tempelet i Lalish.

Tenning av lys utanfor ei kyrkje i Erbil.

På besøk i Lalish, tempelet til jesidiane.

Bøn i kyrkje i Erbil i Nord-Irak.

Mødrer og barn som slit med traume etter IS-terror og krig, får hjelp til ei ny framtid.

FOTO: DAILA NABER

■ **Sjølvt om tusenvis** av irakiske kvinner og barn er prega av traume frå krig, IS-terror og pandemi-stengte samfunn, er barn og kvinner ofte gløymde i tiltak mot pandemien og i forsoningsarbeid.

Stefanusalliansens partner Masarat gjennomfører med vår støtte workshops i fleire byar, med informasjon og dialog om fredeleg sameksistens. Kvinner og barn frå ulike religiøse grupper er med.

Så langt er det halde samlingar i Bagdad, Erbil (hovudstad i den sjølvstyrte kurdiske regionen i nord) og i Basra i sør. I Erbil var 50 mødrer og 67 barn med, i Bagdad var 50 mødrer og 58 barn med. I Bagdad og Erbil var det med kristne, muslimar, jesidiar, mandearar og zoroastarar. ■

Wagma Feroz intervjuer en av kvinnene til filmen hun laget om selvmord og selvmordsforsøk blant kvinner. Foto: Aftab Khan

STÅR OPP MOT VOLDENS MAKT

Wagma Feroz får
overrakt Stefanus-
prisen 2022 av biskop
Ingeborg Midttømme.
Foto: Johannes
Morken

Hun kjemper for kvinners rettigheter og for trosfrihet i et område av Pakistan der Taliban sprengte skoler for å skremme jentene vekk fra utdanning.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **På scenen** på Continental hotell i Oslo 24. mai. Wagma Feroz (31) skal takke for Stefanusprisen 2022. Hun har hørt rosende ord om sitt modige arbeid for å bygge broer og nedkjempe fordommer der menn har all definisjonsmakt.

Feroz tar til tårene. Hun forklarer at hjemme i Pakistan er det ikke mye støtte å få. Hun blir følelsesmessig berørt når internasjonale venner verdsetter innsatsen hennes.

– Jeg har bare gitt mitt bidrag til en bedre verden, sier hun.

Takker sin far

Feroz vokste opp i den fattigste provinsen i Pakistan, i et stammeområde i nordvest, på grensa mot Afghanistan. Da hun var liten, fantes ingen skoler i hennes landsby. Hun måtte langt for å finne en barneskole. Ungdomsskoler og videregående fantes ikke. Mange lot uansett ikke jenter få mer enn de første årene på skolen. Fra Wagma var 10, måtte hun som andre jenter dekke til ansiktet ute. Jenter kunne ikke gå på markedet alene.

– Det hendte jeg kledte meg som en gutt, for å få friheten som gutter har. Da min far kjøpte sykkel til min yngste bror, lånte jeg den i hemmelighet. Men en gang kastet gutter steiner etter meg så jeg falt av sykkel og ut i elva.

Men Wagma takker sin far. Han ville at hans fem døtre skulle få utdanning. Da hun var ferdig med grunnskolen, flyttet familien til byen Peshawar. Der er det muligheter for

Stefanusprisen

- Opprettet av Stefanusalliansen i 2005.
- Deles ut hvert andre år til en eller flere som har gjort en ekstraordinær innsats for trosfriheten og beslektede menneskerettigheter.
- Priskomiteen velges av styret i Stefanusalliansen.
- Har flertall av eksterne medlemmer.
- Ledes av biskop Ingeborg Midttømme.
- Øvrige medlemmer: Erling Rimehaug, Dag Inge Ulstein og Ingvill Thorson Plesner.
- Prisen er på 10 000 euro og et diplom.

utdanning. Han oppmuntret henne også til å arbeide for andres rettigheter.

Sprengte skoler

I 2005, da Wagma var 14, etablerte Taliban-ledelsen seg i Swat-dalen. I 2007 tok terrorbevegelsen full kontroll. Taliban sprengte kjente kulturelle minnesmerker, teater og skoler der det gikk jenter.

– De ville skremme jentene vekk fra skolegang, sier Feroz.

Da hun noen år senere gikk på universitet, dro Feroz til landsbyer for å hjelpe jenter i ødelagte skolebygninger. Hun ville oppmuntre foreldre til å sende jentene på skolen. Men det var blitt meget vanskelig. Langt færre jenter går på skole nå enn før, selv om Talibans fysiske kontroll ble slått tilbake.

Feroz valgte å studere psykologi for å kunne forstå mennesker og slik bedre kunne arbeide for deres rettigheter.

– Jeg vil endre det patriarkalske tankesettet. Jeg er svært privilegert, med foreldre som støtter meg. Mange har ikke det privilegiet. →

Wagma Feroz lytter til kvinner og taler deres sak. Foto: Privat.

Giftet bort tidlig

Jentene rundt henne ble gift tidlig, hennes kusine da hun var 11. Noen blir giftet bort allerede når de er 8. Wagma sier at hun var beskjedne da hun gikk på videregående. Hun dekket ansiktet med et sjal, slik alle jenter måtte, gikk på skolen og så rett hjem.

Men de fire årene på universitet gjorde Wagma urolig. Venninnene som bodde på internat, ble trakassert på veien. Også medstudenter slengte skjellsord.

– Men de kunne ikke snakke om det hjemme, da ville de bli nektet å fortsette utdanningen. Foreldrene ville tenke at de brakte skam over familien.

Det første Feroz gjorde, var å lage diskusjonsgrupper. Hun fikk med mannlige studenter.

– Vi må arbeide med menn. Det er menn som setter grensene for kvinnene. Det var svært vanskelig, men også fruktbart, sier hun om disse fokusgruppene.

Tusen teaterstykker

En internasjonal organisasjon lærte så Feroz å sette opp teater.

Noen skriver at de vil drepe meg dersom jeg ikke slutter.

Wagma Feroz

– Menn føler seg ikke så truet i møte med et teaterstykke som i møte med en kvinne som forteller dem noe, sier hun.

Feroz har satt opp mer enn tusen gateteater – i basarer og på torg. Hun fikk menn til å spille kvinne-roller. Kvinner kan ikke opptre offentlig. Hun satte også opp teater på religiøse skoler, madrassaer.

– Det var krevende og farlig i møte med de mest konservative. Men jeg så endring.

Feroz satte opp egne forestillinger innendørs for kvinner.

Økning i selvmord

Men i 2019 var Feroz sliten og trengte avkopling. Hun fikk jobb på en lærerskole i Beijing. Men etter ett år kom pandemien. Feroz mistet jobben. Hjemme lurte hun på hva hun nå kunne gjøre.

Feroz begynte å intervju kvinner. Hun arbeidet frilans for blant annet BBCs pashtun-avdeling. Feroz oppdaget at omfanget av selvmord hadde økt kraftig etter at de militante gruppene hadde invadert området. Etter lengre tids undersøkelse laget Feroz åtte intervjuer med kvinner som enten hadde pårørende som hadde tatt sitt eget liv eller som selv hadde forsøkt.

– Jeg møtte kvinner som var blitt gift da de var 9 eller 11 eller 13 år, og som måtte ta ansvar for en hel storfamilie da mennene av ulike grunner forsvant. En kvinne på 18 hadde tatt sitt eget liv da hun var syv måneder gravid. Svigermoren beskyldte henne for å ha forhold til andre menn mens hennes egen mann var utenlands. Den gravide orket ikke mer. En kvinne må bære hele familiens

” Jeg møtte kvinner som var blitt gift da de var 9 eller 11 eller 13 år, og som måtte ta ansvar for en hel storfamilie.

Wagma Feroz

ære. Når noen anklager en kvinne for å bringe skam over familien, har hun ingen sjanse til å forsvare seg.

En annen kvinne prøvde tre ganger å ta sitt eget liv. Hennes voldelige mann satt hjemme og nektet henne å arbeide. Kvinnen hadde ingen mulighet til å skaffe sine åtte barn mat. Hun orket ikke å se dem lide.

– Å ta sitt eget liv så ut som den eneste utveien, sier Feroz. Det ble hennes første dokumentar på video.

Film når langt

Feroz så at hun kunne nå mye lengre dersom hun tok i bruk film og sosiale medier. Også folk i stammeområder bruker internett. Feroz fant selv på internett ut hvordan hun kunne filme og publisere i sosiale medier. Den første filmen var altså om selvmord.

Den filmen hun er mest kjent for, er «She makes everything beautiful» – om en muslimsk innehaver av en skjønnhetssalong.

– Det er en inspirerende historie. Jeg oppdaget at jenter fra ulike religiøse minoriteter arbeidet i salongen. De arbeidet lykkelig sammen, helt på tvers av den kulturelle normen at folk ikke skal være venner med folk fra andre religioner. Innehaveren fortalte at jentene fra religiøse minoriteter ofte ikke fikk jobb, selv med utdanning. Derfor ville hun ansette dem. Jeg tenkte at en slik historie kunne inspirere andre, sier Feroz.

Men innehaveren levde selv farlig da Taliban tok kontrollen. En klesbutikk som kvinnen drev, ble sprengt. Hun fryktet for skjebnen til skjønnhetssalongen fordi Taliban mener at kvinner ikke skal pynte seg fordi de da blir attraktive. Hun stengte salongen og flyktet til Islamabad. Da regjeringen hadde gjenopprettet ro og orden, dro hun hjem og gjenåpnet salongen.

Skal lage film om bahai-kvinne

Med penger fra Stefanusprisen skal hun lage film om en modig bahai-kvinne. Kvinnen lærer mødre som er muslimer, kristne eller hinduer, og barna deres, opp til fredelig sameksistens med folk av ulike religioner.

– Det trengs mye mot, særlig når du selv er minoritet som arbeider med dem som hører til majoritetsreligionen. Denne bahai-kvinnen viser mot, sier Feroz.

Situasjonen i hennes hjemprovins er fortsatt krevende. I nabolandet Afghanistan er Taliban igjen kommet til makten. Innflytelsen kan spre seg over grensa enda en gang. I mai ble to mannlige sikker skutt

og drept i Peshawar. Utviklingen bekymrer Wagma Feroz.

Men hun fortsetter arbeidet i sin egen organisasjon for kvinners rettigheter og som filmskaper.

Trues på livet

Selv lever Feroz i motstand, ikke minst i sosiale media.

– Menn skriver meldinger fra anonyme kontoer om at jeg må slutte og i stedet gifte meg og skaffe mange muslimske barn. Noen skriver at de vil drepe meg dersom jeg ikke slutter. De påstår at når jeg arbeider for kvinners rettigheter og for fredelig sameksistens med folk fra religiøse minoriteter, motarbeider jeg islam, forteller hun.

Feroz har fått flere indirekte fysiske trusler. For tre år siden fulgte en mann etter hennes far og oppsøkte ham på kontoret og spurte om det Wagma drev med.

– Det var en måte å true meg. En annen stod utenfor huset vårt i en hel uke. En dag jeg gikk ut, fulgte han etter meg. Han dyttet meg av sykkel så jeg falt. Det var en trussel for å få meg til å slutte, sier Feroz. Fordi hun er ugift, må hun – slik den kulturelle normen er – bo hjemme.

«Kan åpne dører»

Men noe støtte får Wagma, og ikke bare fra far og mor:

– Jeg har møtt menn som sier at de ønsker at deres døtre skal bli som meg. Jeg får mer støtte fra menn enn fra kvinner. Mannlige venner beskytter meg og hjelper meg når jeg går ut. Går jeg ut sammen med kvinner, vil ingen lytte.

– *Hvordan er det å få Stefanusprisen?*

– Jeg er dypt takknemlig for Stefanusprisen. Den kan åpne dører. I mine hjemtrakter er det ikke mange som støtter meg. Når jeg internasjonalt blir oppmuntret, er det viktig. Dette vil inspirere også andre kvinner i Pakistan. Jeg vil dedikere prisen til alle kvinner som lider både i mitt eget samfunn og i andre land, kvinner som ikke har muligheten til å gjøre det de vil, sier Wagma Feroz.

Wagma Feroz under besøk på HL-senteret i Oslo. Foto: Gunnar Grønland

” Jeg er dypt takknemlig for Stefanusprisen. Den kan åpne dører.

Wagma Feroz

Patriark Kirill har i tydelige ordelag forsvart krigen i Ukraina. Foto: Shutterstock

LØGN I STEDET FOR SANNHET

Den russisk-ortodokse kirke reiste seg, men det ble helt annerledes enn mange håpet.

TEKST: EIVOR OFTESTAD

■ **Sommeren 1992.** Sovjetunionen var gått i oppløsning året før, og Boris Jeltsin var innsatt som president i Moskva med stor reformiver. Vi var en gruppe fra fellesskapet Kirkelig Fornylse som dro til Russland for å bli kjent med den russiske kirken, som holdt på å reise seg etter kommunisttiden. Et tilbakeblikk i dag på turen er som å kikke inn i et åpent vindu i historien. Ingen visste hva som kom til å skje. I ettertid har vinduet blitt lukket

igjen. Kirken reiste seg, men det ble helt annerledes enn mange håpet på.

Den sommeren lå statuer av Lenin og Stalin vellet i parkene. I Moskva var Mc Donalds akkurat åpnet. Køen utenfor var en time lang (men vel verdt å stå i for å komme til et delikat toalett). I en av Kremles katedraler støtte vi på den svenske artisten Carola med sin norske ektemann. De kunne forteller at de nettopp var kommet fra Sibir hvor de hadde døpt ti tusen mennesker på et par uker. Det var med andre ord tid for store omveltninger.

Kirken som hadde vært fjøs

Før vi besøkte Moskva, hadde vi tilbrakt to uker i Karabanovo, en landsby langt ute på det russiske bondelandet, to mil utenfor Kostroma, en by 36 mil nordøst for Moskva. Her hjalp vi den lokale presten, Giorgi

Edelstein, med å restaurere den gamle kirken i landsbyen. Edelstein var en kjent opposisjonell og var kjent også i Norge, ikke minst fra samarbeidet med Norsk Misjon i Øst (se Magasinet Stefanus 3, 2022).

Som så mange andre kirker var kirken i Karabanovo brukt som lager og fjøs under sovjetregimet. Den var vanskjøttet og delvis i ruiner. Etter kommunistregimets fall hadde menigheten fått kirken tilbake: «Vi fikk en kirke med bare vegger, uten vinduer og dører, et ødelagt skall. Hvem er det som har stått for ødeleggelsene? Hvem er det som må betale for gjenoppbyggingen? På toppen av dette forlanger de at vi skal være takknemlige for at vi får vår egen eiendom tilbake», hadde Edelstein uttalt til avisa Dagen året før. Vi hakket løs mur og lempet stein til arbeiderne som holdt på å sette i stand vegger og tak.

Det var et vanskelig arbeid som lå foran Edelstein. Å bygge sten på sten og kalke vegger var kanskje det enkleste. Opplæringen av barna var en enorm utfordring, fortalte han i samme intervju: «Barna aner ikke hvem Jesus er. De kan ikke en eneste bønn eller salme». Vi bodde sammen med disse barna på en pionerleir utenfor landsbyen. Parti-sanger hadde de i alle fall lært.

Lettvint misjon

En tredje utfordring, ifølge Edelstein, var at ledelsen i kirken tilhørte de som var styrende i Sovjetunionen – eller samarbeidet med KGB. Disse ble aldri skiftet ut. Edelstein kalte på en omvendelse for hele kirken.

I Kreml, da vi støtte på Carola, møtte vi den fjerde utfordringen Edelstein hadde lagt vekt på, nemlig at den nye åpenheten etter Sovjetunionens fall førte til en oversømmelse av lettvindt vestlig misjon. Samtidig gikk vi gatelangs på markeder hvor gamle russisk-ortodokse ikoner ble falbydd turister. Vi kjøpte og betalte i dollar, men alt ble tatt fra oss i toll på vei hjem.

Løgn erstatter sannhet

I ettertid har det vist seg at Edelstein hadde all grunn til sine bekymringer. I dag er situasjonen særlig grim. Den russisk-ortodokse ledelsen har byttet ut sannhet med løgn, og valgt krig som uttrykk for kjærlighet. Samtidig insisterer patriark Kirill på at han leder en kirke hvor troen blomstrer, en tro som er i kontinuitet med troen før kommunismens tid. I preken etter preken vender han tilbake til forfølgelsene under kommunisttiden, da biskoper ble utnevnt av KGB og kirken ikke var fri. Poenget hans er at kirken, tross alt, sto imot og overlevde og i dag har reist seg som kjernen i den russiske identiteten. At også Kirill selv er anklaget for samarbeid med KGB, nevner han ikke. Hvilken kirke snakker han om?

En som har kommentert akkurat dette, er Kirill-kritikeren Sergej Chapnin. Chapnin var tidligere redaktør i patriarkens offisielle tidsskrift, men ble sagt opp på grunn av det som i dag blir sett på som en profetisk

” At også Kirill selv er anklaget for samarbeid med KGB, nevner han ikke. Hvilken kirke snakker han om?

artikkel: «The Church of Empire» fra 2015. Her beskriver han den første blomstringsfasen etter Sovjetunionens fall i 1991. Mens man tidligere kunne bli straffet bare for å drikke kaffe med sognepresten, var nå alle slike sanksjoner opphevet. Mange steder, som i Karabanovo, ble kirkehus pusset opp, menighetslivet revitalisert og det rådet optimisme.

Mange russere var tiltrukket av hva kirken representerte: en kultur som var russisk og tradisjonell, men ikke sovjetisk. Derfor ble også kulturell støtte til kirken en viktig del av av-sovjetifiseringen av samfunnet.

Samtidig var det altfor få prester, og troens vekst var helt avhengig av lekfolkets engasjement. På 90-tallet oppsto noen lek-bevegelser, forteller Chapnin, men de ble snart kontrollert og innordnet i kirkehierarkiet. Utviklingen Chapnin deretter beskriver, leder frem til dagens patriarkat.

Kirken støtter krigen

Etter årtusenskiftet var åpenheten forsvunnet, og den russiske staten forlot demokratiet til fordel for imperiet. Etter hvert som staten ble imperialistisk, så ble også kirken det, sier Chapnin. Resultatet var at ideen om hva som bygde kirken endret seg radikalt. Deretter begynte «fase 2» i kirkefornyelsen, sier Chapnin. Det som betyr noe, er ikke pastoral omsorg og overlevering av en levende tro, men hva kirken kan gjøre i partnerskap med statsmakten.

Russland fremstår i dag som neo-Sovjet, sier Chapnin. Etter Sovjetunionens fall søkte man å gjenopplive den før-revolusjonære kristendommen. Det var en første blomstringsfase, og nå, etter en andre blomstringsfase, er gjenopplivingen fullført. Kirken er gjenoppstått, ikke som en vital kristendom, men som en post-sovjetisk sivilreligion som leverer støtte til det russiske regimet og Putins krigsmaskin. ■

Eivor Oftestad er teolog, kirkehistoriker og førsteamanuensis ved Høgskolen Innlandet. Hun sitter også i styret i Stefanusalliansen.

‘SLUTT Å OVERSJA RELIGIØST HAT’

Mariz Tadros rettar sviande Nigeria-kritikk mot USA. Tadros leier CREID – koalisjon for religiøs likskap og inkluderande utvikling. Foto: Johannes Morken

Mariz Tadros, ekspert på utvikling og religion, er opprørt over at vestlege aktørar nektar for at terroren i Nigeria også er motivert av religiøst hat.

INTERVJU: JOHANNES MORKEN

■ – **Dei som avviser** at terror i Nigeria også er religiøst motivert, må spørja seg kvifor militsane brenn kyrkjer og kidnappar kristne pastorar, seier Mariz Tadros til Magasinet Stefanus.

Tadros er ein av verdas fremste ekspertar på forholdet mellom religion og utvikling. Ho har bakgrunn frå det koptiske Egypt og er professor ved University of Sussex i Brighton i England.

FNs berekraftsmål slår fast at ingen skal bli haldne utanfor i kampen mot til dømes svolt, fattigdom og klimaendringar. Men Tadros ser i fleire land illevarslende døme på at religiøse minoritetar ikkje vert fanga opp.

Refsar USA

I tilfellet Nigeria er kritikken frå Tadros hard: Ho seier at vestlege regjeringar snur ryggen

til når regjeringa i Nigeria sviktar sine egne innbyggjarar. Sist ut var utanriksdepartementet i USA som før jul fjerna Nigeria frå «verstinglista» over land med alvorlege brot på trusfridommen.

– For å vera ærleg: Dersom ei slik liste ikkje er konsistent verken i kva land som vert tekne med eller kva vilkår som gjeld for å hamna på lista, er det betre å dropa lista.

Tadros slår fast at valdelege aktørar som angrip sårbare i Nigeria, slepp unna med det.

– Alle har, uansett bakgrunn, krav på å leva utan frykt for kidnapping eller vald. Når det skjer overgrep, har staten ansvar for å stilla dei ansvarlege for retten. Regjeringa i Nigeria sviktar på begge punkt. USA er blitt medansvarleg. Ved å fjerna Nigeria frå lista, sa USA at det Nigeria gjer er OK.

Tadros minner også om at land som Storbritannia gjev Nigeria store militære bidrag utan på sikra seg at hjelpa faktisk vert brukt for å verna alle i Nigeria.

– Terrorgrupper kryssar grensene og dreg ut igjen etter angrepa. Kva gjer Nigeria for å verna grensene? Ja, landet er stort, og grensene er enorme. Men vi må krevja å få vita kvar militærhjelpa blir av, seier Tadros.

Massiv terror

Nord i Nigeria har islamistiske Boko Haram og utbrytargruppa IS i Vest Afrika gått blodig til verks – med drap og kidnappingar i årevis.

– Då Boko Haram i 2014 kidnappa Chibokjentene og Michelle Obama gjekk på TV og sa «Bring back our girls», vart det framstilt som om dette var eit enkeltstående tilfelle som kravde verdas sympati. Men i åra etterpå har det skjedd systematiske kidnappingar av unge – i periodar kvar veke eller kvar månad. Dette blir i aukande grad oversett, seier Tadros fortvilt.

Også muslimar blir ramma: – Når islamistiske militsar angrip muslimske kvinner frå same stamme, er det ikkje på grunn av etnisitet, men fordi kvinnene ikkje følgjer den ytterleggående ideologien. Fleire muslimske kvinner som arbeider for Raudekrossen og andre, er halshogne fordi kvinnene ikkje var kledde slik Boko Haram krev. Unge muslimar blir tvinga til å bli soldatar, seier Tadros.

«Kvifor brenn de kyrkjer?»

I midtbeltet i Nigeria, der det bur mange muslimar og kristne, har det lenge vore konflikt mellom fastbuande bønder og

Den einaste grunnen til å brenna kyrkjer er å senda eit tydeleg ideologisk signal om at dette er eit gudshus som dei ikkje vil skal eksistera.

Mariz Tadros

gjetarfolket fulani. Dei fastbuande bøndene er ofte kristne, fulani-folket er hovudsakleg muslimar. Det siste tiåret er konflikten blitt meir valdeleg med tyngre våpen i hendene på fulani-militsar.

– Vi ser målretta angrep mot folk med kristen bakgrunn. Dersom dette berre handlar om fulani-gjetarar som kjempar om beiteland og ressursar: Kvifor tek dei ikkje berre kveg og beite? Kvifor kidnappar dei pastorar? Kvifor brenn dei kyrkjer og ikkje moskear? Den einaste grunnen til å brenna kyrkjer, er å senda eit tydeleg ideologisk signal at dette er gudshus som dei ikkje vil skal eksistera, seier Tadros.

Sterk motstand

Tadros opplever sterk motstand mot å sjå at dette er meir enn ein etnisk konflikt om ressursar.

– Utviklingsorganisasjonar hevdar at alle som seier at konflikten har ein religiøs dimensjon, feilframstiller konflikten. Men ved å ignorera den religiøse dimensjonen, blir konflikten verre. Di meir utviklingsaktørane overser den religiøse dimensjonen, di mindre handlingsrom vil dei sjølve få til meningsfull aktivitet for å redusera fattigdom, fordi valden vert verre og fleire døyr. Mange utviklingsaktørar vågar ikkje lenger å dra inn i valdsutsette område, seier Tadros.

Mistru og frykt

I landsbyar i Midtbeltet bur kristne og muslimar om kvarandre. Ofte kler dei seg nokså likt. Tadros seier det har vore døme på at militsar har fått lokal hjelp til å peika ut hus der det bur kristne, for så å angripa husa til kristne.

– Dette aukar mistru og frykt. Utsiktene til å hjelpa kristne og muslimar til å leva fredeleg saman, blir øydelagde. Det nyttar ikkje berre å samla folk etter ein valdsaksjon og tru at dei skal elska kvarandre.

Tadros meiner ikkje at kvar einaste konflikt i Nigeria er driven av religion eller ideologi.

– Men ved i stor grad å ignorera den religiøse dimensjonen, overser vi mange av dei mest utsette og sårbare. ■

FRISTED FRA KRIGENS REDSLER

Barn får både leke og lære. Begge foto: Merath

Syriske barn som daglig lever under trusselen om vold og overgrep, har fått trygge rom der de kan slippe frykten.

TEKST: STACEY BAAKLINI, BEIRUT, LIBANON

■ Rania bor i den syriske byen Homs. Tre av barna hennes har ulike handikap: Fares (18), Alia (16) og Louay (10).

Familien er palestinske. De bodde i Yarmouk-bydelen i Damaskus, en uoffisiell flyktningleir, åtte kilometer fra sentrum i hovedstaden, da den syriske borgerkrigen brøt ut i mars 2011.

Før krigen hadde Rania's mann klart å forsørge familien som drosjesjåfør. Da hadde de to funksjonshemmede barn. Men i starten av krigen ble mannen drept i et bombeangrep.

– Vi fryktet for sikkerheten vår. Jeg var gravid med min yngste, Louay, og flyktet til Homs med barna, forteller Rania. Der fikk de leie hus av en slektning.

Eneansvar

Også Louay ble født med en funksjonshemning. Rania slet med livet i Homs. Hun satt med eneansvar for tre barn med nedsatt funksjonsevne og for sin eldste datter, som var blitt skilt og hennes to barn.

I Homs driver lokale syriske kirker et senter for barn med funksjonsnedsettelse. Senteret gir barna terapi og støttes av den libanesiske kirkelige hjelpeorganisasjonen Merath.

– Senteret ble en velsignelse for oss. Jeg kan se stor forskjell i mine barns liv. Nå er Alia i stand til å skaffe seg venner, som var et av hennes problemer. Hun ble til og med med i et kor. Selvtilliten hennes ble bedre. Som mor får jeg nå den følelsesmessige støtten jeg manglet, sier Rania.

Etter mer enn 11 års borgerkrig er 6,7 millioner mennesker internt fordrevet. Like mange har flyktet fra Syria. 6 millioner barn trenger hjelp i Syria.

Trygge rom for barn

Gjennom Merath støtter Stefanusalliansen et prosjekt der barn får trygge steder for blant annet lek, læring og psykososial hjelp. Prosjektet kalles «Barnevennlige rom». Arbeidet skjer i Damaskus, Homs og Mhardeh. I Homs er det eget tilbud til barn med funksjonshemninger.

I andre halvdel av 2021 ble det gitt tilbud til 655 barn uten funksjonshemninger, 80 barn med utviklingshemning og 100 ungdommer. Arbeidet fortsetter i 2022, men ungdomsarbeidet har ferie til juli.

Det er krevende å drive hjelpearbeid i et land herjet av krig og pandemi. Den økonomiske krisen både i Libanon og Syria gjør det dyrt å gjøre innkjøp. Folk i staben risikerer dessuten å bli utbrent. Merath vil satse mer på debriefing.

Barn ble trygge

Men gode tilbakemeldinger oppmuntrer. I Mhardeh bor Mona. Barna Karim (9) og Sanaa (7) deltar i «Barnevennlige rom».

» Barna er lykkeligere og mindre engstelige. De har et trygt sted hvor de kan glemme bekymringer og bare leke.

Rania, syrisk mor

Monas mor som er enke, bor sammen med familien. Monas mann lider av en alvorlig nyresykdom. De strever med behandlingen fordi medisinerne er mangelvare og veldig dyre.

– Sykdommen har vært en påkjenning på barna. De bekymrer seg og er redde for å miste sin far. Jeg har ofte vært så opptatt av å ta vare på ham at jeg knapt har hatt tid til å støtte og trøste barna, sier Mona.

Men etter at barna fikk plass i «Barnevennlige rom», sier Mona at de er mer glade og mindre engstelige.

– De har et trygt sted. De kan glemme bekymringer og bare leke. Barna er beskyttet mot trusler, som seksuell trakassering. De lever ut talenter i musikk og sang og er glade for å lære ting som de ikke lærer verken på skolen eller hjemme, sier Mona.

Barna har modne

Barna har modnet, legger hun til.

– De er blitt i stand til å løse konflikter seg imellom på fredelig vis. De er blitt mer medfølende med sin syke far. Nå ber barna om å få spise samme mat som ham – uten salt og fett – bare for å få sin far til å føle seg som om det ikke er noe galt med ham, sier Mona og legger til:

– Mitt håp er at barna lykkes og kan få vokse opp i et fredelig land, slik vi en gang kjente og elsket Syria. ■

I Homs får barn med funksjonshemninger behandling.

Nord-Korea: Mirakel for flyktninger

2021 var et ekstremt utfordrende år for vår partner Helping Hands Korea (HHK), som hjelper nord-koreanske flyktninger i Kina til sikkerhet i Sørøst-Asia. Både pandemien og geopolitiske spenninger gjorde grensepasseringer krevende.

Leder Tim A. Peters i Helping Hands Korea kaller det et mirakel at de uavbrutt kunne drive sitt undergrunns-nettverk som fører nord-koreanske flyktninger i Kina i sikkerhet.

Med støtte fra Stefanusalliansen ble 41 nordkoreanske flyktninger i 2021 trygt evakuert fra Kina. I 2020 var tallet 35.

Etter at HHK i mars 2022 fikk den første av årets to overføringer fra Stefanusalliansen, er 22 nord-koreanske flyktninger brakt i sikkerhet så langt i år. Totalt har HHK brakt 73 i sikkerhet ved utgangen av april.

Tim A. Peters leder
Helping Hands Korea.
Foto: Stefanusalliansen

Egypt: 2400 kirker godkjent

Den egyptiske regjeringskomiteen som fører tilsyn med legaliseringen av kirker i Egypt, har gitt juridisk status til 239 kirker og bønnesteder. Vedtaket bringer antallet kirker som har fått rettslig status siden utvalget startet arbeidet i 2017, til 2401. Det skriver Stefanusalliansens søsterorganisasjon CSW.

I Egypt må kirker søke om juridisk status for bygningene sine. Tidligere måtte disse godkjennes av Egypts sikkerhetstjenester. Parlamentet vedtok i 2016 en lov som sier at myndigheten til å godkjenne bygging og renovering av kirker skulle overføres til provinsguvernører.

Den nye loven gjorde prosessen mindre komplisert. Men lovgivningen er fortsatt diskriminerende siden de samme kravene ikke gjelder for sunnimuslimske moskeer. Og andre religiøse grupper som ahmadi-, baha'i- og shia-samfunnene er ikke engang omfattet av loven fra 2016.

csw.org.uk

Iran: Kortvarig optimisme

Det var teikn til optimisme i november. Ein iransk høgsterettsdommar fastslo at ni kristne som alt hadde sona mange år i fengsel, aldri skulle vore dømde for å truga nasjonal tryggleik. Kring nyttår vart dei sette fri i påvente av ny rettsak.

Dei ni er frå byen Rasht og er med i Church of Iran. Men alt i midten av januar vart ein av dei ni arrestert på nytt, for å sona ein gammal dom i ei anna sak.

Så i februar vart dei ni frikjende for å ha truga «nasjonal tryggleik» ved «å promotera sionistisk kristendom», altså det dei ifølgje høgsterettsdommaren frå november aldri skulle vore dømde for.

Men saka er ikkje slutt. Berre to veker etter frifinninga, vart to av dei ni tiltalte for «propaganda mot staten». Tre andre er alt dømde etter den ferske paragraf 500 i straffelova – til fem års fengsel for å «ha engasjert seg i propaganda og forkynning av avvikande tru som bryt med den heilage sharia». Dei er også dømde for å ha band til utanlandske leiarar.

Fire av dei fem vart arresterte på nytt 8. mai. Den femte var ikkje heime då agentane frå Revolusjongarden kom. Han vart beden om å melda seg sjølv den 9. mai. Dei er alle førte til interneringssenteret til Revolusjongarden.

Dagen etter kom meldinga om at to av dei var sleppte fri igjen. Dette er ei historie som så langt er utan ende, men som ikkje ser ut til å enda bra for konvertittane

articleeighteen.com

Det er inn og ut av fengsel – og inn igjen – for ei gruppe konvertittar i byen Rasht. Foto: Article18

Mennesker blir diskriminert, fengslet, torturert og drept for sin tro.

Stopp brudd på trosfriheten. Bli **APPELLVENN** på SMS

Husk på dem som sitter i fengsel, som om dere var lenket sammen med dem, og husk på dem som blir mishandlet, som om det gjaldt deres egen kropp. Hebr 13,3

SMS kodeord **APPELL START** til **2377**

- stopp urett

Som **APPELLVENN** på SMS viser du at de ikke er glemt. Du får tilsendt ca. 10 appeller i året (hver koster 20 kroner). Når du svarer på meldingen, lager vi et appellbrev i ditt navn som sendes til det aktuelle lands myndigheter. Med din protest-SMS krever vi rettferdighet for mennesker som blir diskriminert, torturert og fengslet for sin tro.

Vil du bli med og gi barna i Syria **ET FRISTED** fra krigens redsler?

Syriske barn som lever under trusler om vold og overgrep, trenger *trygge rom* der de kan slippe frykten.

I Damaskus og to andre byer vest i Syria har Stefanusalliansens partner MERATH etablert *trygge rom* for barn – et prosjekt der barn får trygge omgivelser for lek, læring og psykososial hjelp. Prosjektet kalles «Barnevennlige rom». Barn mellom 3 og 14 år får hjelp gjennom dette programmet. Lokale kirker driver arbeidet og barn fra alle religioner er velkomne. Som du kan forestille deg, er dette et stort symbol på håp for fremtiden for Syria. Disse barna lærer hvordan de kan bli kjent med hverandre og leve sammen på en respektfull måte – uansett **trostilhørighet**. Her får barn oppleve lek og trygghet, de får grunnleggende lese- og skriveopplæring og et helse-tilbud. Det er også en stor styrke for den kristne minoriteten i Syria å kunne tilby denne hjelpen. De lokale kirkers oppofrende innsats styrker deres plass i lokalsamfunnet. Les mer på side 20 - 21 i magasinet.

Vil du gi syriske barn den ubekymrede leken tilbake?

Kr 300,- sponser ett barn én måned

VIPPS til 19013 Merk: Ditt mobilnummer + TRYGG

Eller siakt mobilkameraet på **QR-koden**. Klikk på lenken som kommer opp på skjermen din og gi 300,-

Du kan også bruke gavekonto: **3000 14 57922**

Merk med: TRYGG

Overskytende gaver går til vårt arbeid for forfulgte barn.

